

Landelijke Milieukartering: een beeld van de natuur in Nederland

door ing. P. H. Veen

Eind 1977 verscheen het basisrapport van een landelijke milieukartering. In opdracht van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening werd het onderzoek door medewerkers van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer in de periode 1972-1975 uitgevoerd.

De uiteindelijke resultaten zijn vastgelegd in een basisrapport met bijgevoegd o.m. een vegetatiekaart van Nederland en een overzichtskaart van de oecologische betekenis van het natuurlijk milieu in Nederland.

Het is ondoenlijk in dit bestek alle facetten van de studie te vermelden. Ik doe een enkele greep, waarbij ik me voorstel om met name een indruk te geven van de aard van de verzamelde inventarisatiegegevens.

Enkele opmerkingen over het 'effekt' van dit rapport mogen tenslotte een beeld geven van de bruikbaarheid van dit type kartering.

zomer, als de hofmakerij in volle gang is, zal men geen moeilijkheden ondervinden bij de herkenning van deze soort. Het prettige is dat men niet alleen als toeschouwer wordt geduld maar dat men ook een blik kan slaan in het intieme leven van een interessante diersoort.

*Foto's van de schrijver.
Adres van de schrijver:*

LITERATUUR:

- Beukema, J., 1964: Libellentabel. Uitg. NJN Amsterdam, 31 pp.
Geijskes, D. C., 1928: De levenswijze en ontwikkeling van *Lestes viridis* Vanderl. De Levende Natuur, 33: 17-24, 48-52, 85-90.
Lieftinck, M. A., 1925-26: Odonata Neerlandica. Tijdschrift voor Entomologie 68: 61-174 en 69: 85-226.
Robert, Paul, A., 1958: Les libellules. Neuchatel, 364 pp.
Smit, A., 1972: De libel van het najaar (*Lestes viridis*).
Velthuis, H., 1960: Libellenlarventabel. Uitg. NJN Amsterdam, 30 pp.

In het begin der zeventiger jaren verbreidde de mening zich meer en meer, dat in de ruimtelijke planning en ordening rekening moest worden gehouden met het 'natuurlijk milieu'. In die tijd ontwierp de Rijksoverheid een zgn. ruimtelijk systeem, waarin de factoren, die de Ruimtelijke Ordening beïnvloeden verdeeld werden in sociale, economische en ook oecologische factoren.

De oecologische factoren zouden in een oecologisch model bestudeerd moeten worden. Het project Landelijke Milieukartering draagt bouwstenen aan voor dit oecologisch model. Het doel van de kartering valt in drieën uiteen:

- tot stand brengen van een inventarisatie, typologie en kartering van componenten van het natuurlijk milieu,
- gericht zijn op planning op nationaal niveau,
- menselijke activiteiten te kunnen relateren aan het natuurlijke milieu.

De inventarisatie omvatte:

- a. een studie naar de potentieel natuurlijke vegetatie, op basis van interpretatie van bodemkaarten,
- b. inventarisatie van ecotopen (= een oecologisch uniform onderdeel van het landschap),
- c. inventarisatie van enkele onderdelen van de fauna (te weten een aantal broedvogels,

Een verantwoording van de keuze van a. en b. vinden we op blz. 11 van het rapport. Het vervaardigen van een kaart van de actuele vegetatie zou niet mogelijk zijn omdat 'zeldzame levensgemeenschappen, zoals moerasjes, percelen blauwgrasland, heggen en bosranden vaak zo klein van oppervlakte (zijn) en zo versnipperd liggen dat men ze op deze schaal niet apart kan aangeven'.

Het gevolg hiervan is dat thans een vegetatiekaart ontstaan is die bar weinig informatie verschaft omtrent de actuele vegetatie.

Aan de potentiële vegetatie-kaart kan echter ook niet veel waarde worden gehecht.

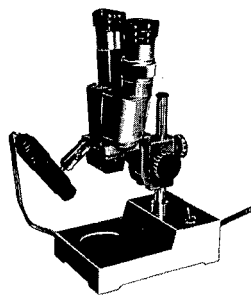
microscopen, stereomicroscopen en microtomen.

EUROMEX microscopen zijn van zeer hoge kwaliteit en relatief zeer laag in prijs. Levenslange garantie.

Op verzoek zenden wij U gaarne onze catalogus met 35 verschillende microscopen.

EUROMEX

J. Israelslaan 6, ARNHEM
Postbus 736 - tel. 085 - 421251

Stereomicroscop STO
vergrotingsbereik 5X - 140X

De relatie tussen bodemtype en vegetatie is omringd met talloze vragen. En wat wellicht nog belangrijker is: het is weinig reëel te verwachten dat Nederland eens (gedeeltelijk) bedekt zal zijn met natuurlijke vegetaties. De invloed van de mens op wat voor manier dan ook, is niet weg te denken.

Zowel methodisch als ook inhoudelijk geeft de vegetatiekaart dus wel aanleiding tot een kritische opstelling. De feitelijke informatie is zeer beperkt. Te beperkt om zelfs 'op landelijk niveau' verantwoorde uitspraken te doen.

Het is te betreuren dat de 'eco-bodemkaart', die in het kader van dit project gemaakt is, niet bij het basisrapport gevoegd is. Wellicht zou deze kaart nog interessante informatie hebben kunnen geven.

Omtrent het faunistische deel kunnen we kort zijn. Er is gewerkt met verspreidingskaartjes van de betreffende fauna-elementen. Ook dit materiaal is niet in het rapport opgenomen (wellicht uit beschermings-overwegingen?).

Ten behoeve van de vervaardiging van de overzichtskaart van de oecologische betekenis van het natuurlijk milieu in Nederland werden

de ecotopen 'gewogen'. Middels enkele mathematische handelingen komt men tot een klassificatie (5 landklassen en 3 waterklassen). Deze waardering heeft zeer felle en gefundeerde kritiek opgewekt, waarop we hier niet verder zullen ingaan.

Wel tenslotte nog een enkele opmerking over het effect van dit project. We denken dan aan het gebruik door de Rijksoverheid. Het moet opvallen dat bijvoorbeeld bij de Verstedelijkingsnota en Struktuurschema Verkeer en Vervoer het project wel genoemd wordt maar het gebruik beperkt wordt tot alleen een afgeleid gebruik van de overzichtskaart 'ecologische betekenis'.

Dit versterkt des te meer mijn mening dat voor het project te weinig (aktuele) basisgegevens betreffende de natuur verzameld zijn. Het is duidelijk dat dit schadelijk kan doorwerken m.b.t. natuurbehoud.

We wachten nu dan ook 'met smart' op een kartering die inderdaad een beeld *moet* geven van de aktuele natuurcomponenten in ons land. Deze kartering zal dan aanzienlijk verfijnder moeten zijn dan deze Landelijke Milieukartering.

Waarheen?

TEXEL

Het vogeleiland

In alle jaargetijden uniek voor vogelliefhebbers en 'plantjes'-mensen.

HET trefpunt op Texel voor natuurliefhebbers is:

Hotel „Beatrix”

(H. P. Houwing) - Kamerstraat 5 - De Koog - tel. 02228 - 207 - Lid K.N.N.V.
Voor weekenders speciale arrangementen.